

Posudek diplomové práce:

Libor STANĚK, *Pamětní knihy farností Volyňského vikariátu 17. - 19. stol. ve vzájemné komparaci.*

Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2012, 139 stran.

Zatímco ve své bakalářské práci se Bc. Libor Staněk zabýval pamětními knihami farního úřadu Malenice z let 1734 – 1945, v diplomové práci na toto téma navázal a rozhodl se zpracovat a podrobit vzájemné komparaci pamětní knihy farností příslušného, tj. Volyňského vikariátu. Rozšířil tak počet absolventských prací, zabývajících se tímto jinak zatím stále spíše opomíjeným typem pramene, a pokusil se o syntetičtější pohled.

Svou práci, rámovanou Úvodem a Závěrem, rozdělil L. Staněk do pěti dále členěných kapitol. V Úvodu (s. 9 – 13) stručně shrnul již zmíněné studentské práce, dotkl se i terminologických otázek, bohužel však již nevzal v potaz další, byť nepřilíš početné tituly věnované kronikám a rezignoval na jejich charakteristiku. Právě izolovanost dosavadního zkoumání a vlastní zatímní zkušenosti s ním se mu ale staly podnětem pro výběr tématu a jeho zpracování, jehož objektem se na základě průzkumů fondů Státních okresních archivů Prachatic a Strakonice stalo celkem 12 kronik, vztahujících se k území Volyňského vikariátu v rozsahu z roku 1952, tedy z doby závěru jeho existence. Vymezení tématu doplnil autor i stanovením základních otázek svého výzkumu a charakteristikou nejzákladnější literatury.

Další dvě kapitoly diplomové práce představují stručné uvedení do tématu. První z nich tak pojednává o vývoji nižších jednotek církevní správy (s. 14 - 22) – i když diplomant v názvu uvedl „před založením vikariátní soustavy“, vlastní výklad věnoval zejména vzniku vikariátů a jeho předpokladům a podmínkám, stejně jako úřadu vikáře a jeho charakteru. V následující, dosti stručné kapitole (s. 23 – 27), se zabývá historií zkoumaného Volyňského vikariátu, kterou ovšem oklešťuje zejména na jeho vymezení a rozsah, jak se měnil v průběhu doby, a vylíčení „problémů, které musel Volyňský vikariát řešit v rámci jednotlivých far“, zpracované sice na základě archivního materiálu, ale spíše ilustrativně. Jen zcela stručně jsou přitom zmíněny povinnosti vikáře (pro něž autor občas používá synonymum „vikariát“), včetně povinností vztahující se právě k pamětním knihám. Podobně „úsporně“ přistoupil L. Staněk k přiblížení norem pro vedení farních kronik (s. 28 – 29). Hlavní pozornost však soustředil na čtvrtou, více než padesátistránkovou a tedy nejrozsáhlejší kapitolu, která přináší popisy pamětních knih Volyňského vikariátu a představuje vlastní jádro celé práce (s. 30 - 83). Autor v ní postupně přibližuje celkem dvanáct pamětních knih z osmi farností (Dobrš, Čestice, Malenice, Předslavice, Kraselov, Stachy, Vacov, Dub), a to podle jednotného schématu, kdy vždy neúnavně (což se již nedá jednoznačně říci ze strany čtenáře) po vnějším popise (zachycujícím rozměry, vazbu, počet stran, titulní stranu, případné přílohy, apod.) seznamuje s autory záznamů a současně s členěním knihy a jejím obsahem; bohužel tak nezřídka dochází k opakování již řečeného. Na základě tohoto představení zkoumaných pamětních knih pak přistupuje v kapitole „Společné a rozdílné znaky farních kronik“ (s. 84 – 113) k jejich avizované komparaci, a to jak co se týče vnější podoby (zvláště vazby), tak zejména způsobu vedení záznamů, výzdoby, zařazení různých příloh, apod.; speciální pozornost věnuje celkem 77 zjištěným autorům a následně i obsahu pamětních knih, podle něhož vyčleňuje několik skupin záznamů, přičemž ke každé z nich vždy uvádí příklady.

Oceněnihodná je snaha o srovnání farních a obecních kronik (jichž se dochovalo 14), ale tyto pasáže mají spíše doplňkový a ilustrativní charakter. Velmi detailně se pak diplomant zamýšlí nad využitím farních pamětních knih jako historického pramene a přináší různé cenné postřehy či otázky. Výsledky svého zkoumání shrnuje v Závěru (s. 114 – 116), přičemž konstatuje především značnou různorodost jednotlivých pamětních knih i jejich vedení.

Diplomovou práci doplňuje seznam zkratk (s. 117), seznam použitých pramenů a nepříliš početné literatury (s. 118 – 121) či seznam příloh (s. 122). Ty tvoří vedle fotografických ukázek především detailní přehledy autorů jednotlivých farních kronik s uvedením doby působení na příslušné faře a jazyka zápisů a poté stručný přehled dochovaných knih, spíše pro ilustraci byl připojen i přehled vikářů. Právě přehled zkoumaných farních kronik by bylo vhodné doplnit i jejich katalogovým popisem ať již archivně-evidenčního nebo spíše kodikologického rázu, který by také usnadnil komparaci a dovolil připojit alespoň některé kvantifikující údaje, případně i další tabelární či grafické přílohy.

Absenci těchto částí práce nepochybně způsobil nedostatek času, kterému je nutno přičíst na vrub bohužel i různé překlepy, chyby v citacích, nedokončené věty, chyby v interpunkci, chybějící nebo naopak přebývající mezery či jiné formální nedostatky, i když mohu konstatovat, že ve srovnání s průběžným zpracováním práce autor přece jen svůj text dokázal aspoň části původních chyb zbavit.

Práce L. Staňka tak představuje zajímavý pokus o syntetické zpracování farních kronik v rámci většího celku, který přinesl některé užitečné výsledky, detailnímu průzkumu, který by vyžadoval důkladnější analýzu, však ještě zůstal leccos dlužen. Autor nicméně při jejím zpracování prokázal schopnost zvládnutí ne vždy paleograficky či jazykově jednoduchých archivních pramenů, zvládnutí potřebných metod historické práce i orientaci v dané problematice. I z těchto důvodů diplomová práce Bc. Libora Staňka splňuje nároky kladené na tento typ prací, proto ji doporučuji k obhajobě a vzhledem k vysloveným výhradám navrhuji klasifikovat stupněm **velmi dobře**.

Ve Wolfenbüttelu dne 24. srpna 2012

Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.